

גנזי המלך

56 קובץ שבועי בעניני יהדות מהוצאת ארבע כנפות

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

נסיון על ידי השטן

הגאון רבי סעדיה פירש שהשטן שעינה ודיכא את איוב היה אדם ממש, שהיה מקטרג את איוב מתוך שנאה וקנאה על הצלחתו וגודל מעשיו. הרב אמנון יצחק מצטט בהרצאה קטע מפעים מתוך 'כד הקמח' לרבינו בחיי

שנאה גדולה וקנאו אותו על הצלחתו והשם יתברך השליט עליה איש שקראו שטן ונמסר בידו להביאו לידי נסיון בממונו ובגופו ולא להמיתו. והראיה כי השטן הזה הוא אדם, מלשון הכתוב: (מלכים א יא, יד) **"ויקם ה' שטן לשלמה את הדר האדומי"** וכתוב: (שם כג) **"ויקם אלקים לו שטן את רזון בן אלידע"**. ועוד בענין יהושע הכהן הגדול (זכריה ג, א) **"והשטן עמד על ימינו"** והידוע כי השטן הזה היה, רחים בעל טעם ושמישי ספרא שהיו מקטרגין על יהושע בן יהוצבק, הוא שכתוב: (עזרא ד ו) **"ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה"**.

ומן הידוע עוד כי דרך העולם שיקראו לכל מקטרג על דבר שטן וכתוב: (תהילים לא, כא) **"ישטנוני תחת רדפי טוב"**, (שם קט, כ) **"זאת פעלת שטני"** וכן בקטרוג הבארות (בראשית כו, כא) **"ויקרא שמה שטנה"** ועל פי כל הראיות האלה יהיה השטן הזה אדם ממש. ולפי הדעת הזה יהיה פרוש (איוב א, יב) **"הנה כל אשר בידך"**, ברשותך וברצונך. **"רק את נפשו שמר"**, הזהירו שיביאנו לידי נסיון בממונו ובגופו, אך יזהר שלא ימיתנו ולא יפריד גופו מנפשו ולכך פרש הגאון ז"ל כי מלת **"שמר"** במקום הזה השמר, כלומר השמר שלא תמיתנו והוא כלשון (יהושע ו, יח) **"שמרו מן החרם"**, שפרושו השמרו. ומה שכתוב: (איוב ב, ז) **"ויך את איוב"**, אינו חוזר אל השטן, כי בן אדם אין לו רשות בזה והנה הוא חוזר לשם יתברך. **"ויצא השטן מאת פני ה' ויך ה' את איוב"**, כלומר שסמך מלת **"ויך"**, אל השם, כי לא השטן הוא המכה, אלא השם, כי לא אמר ויך השטן את איוב. ומה שלא באר, ויך ה', לפי שאין דרך הכתוב להזכיר השם על הפורענות כי אם בהצלה, כענין: (מלכים ב ו, יח) **"הך נא המשך בעמ' 6 <<<**

אליו הדבור על פני כל המעמד, לא בינו לבין עצמו, לפי שלא היה נודע.

ואף על פי שהאיש המקטרג בעל הקנאה והשנאה והכעס לא היה ראוי לדבור השם יתעלה, בא אליו לכבוד איוב ולהודיע מעלתו וזכות כונתו ושלמות אמונתו, כי היה שלם בעשרו

- שלם בעניו, שלם בכריאותו - שלם בחליו (ככבוד) (כבוא) הדבור לאבימלך - לכבוד אברהם, או ללבן - לכבוד יעקב, או לבלעם - לכבוד ישראל.

ושאלת השם יתעלה לאיש המשטין הזה **"מאין תבוא"** כשאלת השם יתברך לקין (בראית ג, ט) **"אי הבל אחיך"**? או לאדם (בראשית ג, ט) **"איכה"**? או לבלעם (במדבר כב, ט) **"מי האנשים האלה עמך"**? ורבים ככה.

ופרוש **"משוט בארץ"**, משוט בארץ הזאת. והנה העדה הרעה הזאת שנאוהו

והנה השם יתברך רצה להביא את איוב לידי נסיון על ידי השטן וענה אותו ודכאו ביסורין רבים, תחלה בממונו ואחרי כן בגופו והשטן הזה נחלקו בו חכמים:

הגאון רבי סעדיה פרש כי השטן היה אדם ממש והיה מקטרג את איוב מתוך שנאה וקנאה שהיתה לו על הצלחתו ועל פרי גודל מעשיו הטובים וכן בני האלקים (דכתיב בתחלת איוב ויבאו בני האלקים להתיצב על ה'), היו אנשים ממש מבני דורו שהיו אויבים לו ומקנאים בו.

והיה מנהג האנשים האלה להתקבץ בימים מיוחדים בשנה בבית הועד בעבודת השם יתברך והיו עושים סעודה גדולה ביום הקבוץ. ופרוש בני האלקים: גדולי השם כלשון (שמות ד, כב) **"בני בכרי ישראל"**, (דברים יד, א) **"בנים אתם לה' אלקיכם"**.

ומה שהזכיר השטן בפרט, מאחר שהיה מכללם וכמותם, לפי שהאיש ההוא גדול היה מכלן וכלן היו נמשכים אחרי עצתו כדמיון קרח. ופרוש להתיצב - **"ויתיצבו על ה' "**, כלשון (שמות כא, יד) **"וכי יוד איש על רעהו להרגו "** וגו', שפרושו והרגו והכונה שהתיצבו על ה' בעבודת ה' יתעלה כמנהגם ביום הכנופיה.

ופרוש הכתוב **"ויהי היום"** שבאו בני האלקים אותם האנשים גדולי השם ונתקבצו ביום הקבוץ והתיצבו בעבודת השם ועשו סעודה כמו שהיו רגילים ויבוא גם הגדול שבכלם בתוכם הוא שקראו שטן לפי שהוא המקטרג הגדול שבכלם והמקנא לאיוב יותר.

בתוך אותו הקבוץ ואותו המעמד **"ויאמר ה' אל השטן מאין תבוא"**? כלומר בא דבור השם, לאותו האיש המקטרג הגדול, כדי שישמעו השאר ושידעו כי איוב היה צדיק גמור, שיתפרסם זכיותו בעמים ושיודע צדקו ביניהם. ועל כן בא

רכילות

"לא תלך רכיל בעמיר"

אפילו מעט מלח יכול להזיק מאד כשהוא כרוך בלשון הרע

ה. בגללך בעלת הבית גרמה כאב וצער לאלמנה, ועוד. חייך הרב ואמר: "ר' ישראל מאיר, בבקשה ממך, אתה מגזים! אתה מרחיק לכת! כמה מילים פשוטות אינן יכולות לגרום את כל זה!"

"אם זה מה שאתה חושב", ענה ה'חפץ חיים', כשהוא קם ממקומו, "הבה נלך למטבח ונראה בעצמנו".

כפותחם את דלת המטבח ראו שבעלת הבית, אכן נזפה קשות בטבחת והאשה העניה עמדה כשהיא מוחה דמעות מעיניה. כשראה הרב מה מתרחש, החויר ורוץ אל הטבחת, התנצל בפניה על כל הנזק והצער שנגרם לה. הוא התחנן בפני בעלת הבית שתסלח לאשה ותשכח את המקרה וכמו כן, ביקש בתחנונים שתרשה לטבחת להמשיך בעבודתה. הוא אפילו הציע לה תשלום כדי שתמשיך להחזיק את הטבחת.

בעלת הבית היתה אשה טובה ונדיבה וגם רצתה למלא את מבוקשו של הרב. "בודאי, בודאי", אמרה בחפזון, "אני רק רצייתי שהיא תתרשם ותדע שצריכים להיות יותר זהירים. היא באמת טבחת מעולה והיא תשאר כאן במשרתה".

"אתה אינך מודע לכוחן של מילים", אמר ה'חפץ חיים', "המארכת שלנו כנראה אינה מבשלת. הטבחת עלולה להיות אלמנה עניה הזקוקה לעבודתה כדי לתמוך במשפחתה. עכשיו בגלל מה שאמרת, תלך בעלת הבית למטבח ותתלונן בפני הטבחת על כך שהאוכל לא היה מלוח די הצורך. כדי להגן על עצמה תכחיש זאת האלמנה ותאמר: "בודאי, אני שמה מספיק מלח באוכל, אפילו טעמתי אותו לפני שהגשתי". ואז בעלת הבית תאשים אותה בשקר ותאמר: "האם את חושבת שהרבנים שקרנים? את היא זאת המשקרת". הן תתווכחנה על כך ובסופו של דבר בעלת הבית תתרגז ותפטר את המבשלת המסכנה והאשה תהיה אז מחוסרת פרנסה.

צא וחשוב מעתה כמה עבירות גרמת על ידי דבורך:

- א. דברת לשון הרע.
- ב. גרמת לבעלת הבית ולי להקשיב ולשמוע לשון הרע.
- ג. גרמת לבעלת הבית לחזור על הלשון הרע בפני המבשלת, וזהו כבר חטא של רכילות.
- ד. גרמת לטבחת לשקר.

ה'חפץ חיים' יצא פעם בלוויית רב אחד למסע בן שלשה ימים לדבר מצוה. בדרכו עצרו בפונדק שהיה ידוע ברמת כשרותו הגבוהה. בעלת המסעדה זיהתה את הבאים כרבנים מכובדים והושיכה אותם ליד שלחן מיוחד. היא דאגה גם שישרתו אותם כראוי וכראוי. כאשר סיימו את הארוחה ניגשה אליהם ושאלה: "איך מצא חן בעיניכם האוכל שלי?"

"טוב מאוד" אמר ה'חפץ חיים', "זה היה מצוין!"

"ואיך נהנתם אתם מן האוכל שלי?" פנתה האשה לרב השני. "זה היה די טוב", הוא השיב, "אך יכול היה להיות יותר מלוח".

כאשר עזבה אותם האשה החויר ה'חפץ חיים' והכריז: "כל ימי נמנעתי מלדבר ולשמוע לשון הרע ואיך עשה ד' שאבוא אתך ואצטרך לסבול ולשמוע אותך דובר לשון הרע? אני מצטער שבאתי לכאן אתך ואני משוכנע שמטרת מסענו אינה דבר מצוה טהור, שאם לא כן לא היה קורה לי דבר כזה".

בראותו את תגובתו החריפה של ה'חפץ חיים', נפחד הרב ואמר: "וכי מה אמרתי שהיה כל כך נורא? אמרתי שהאוכל היה טוב, רק הוספתי שהיו צריכים להוסיף עוד קצת מלח".

דבר יום ביומו

הלכות הנוהגות יום יום, עפ"י פסקי ה'משנה ברורה'

לבישת בגדים

ואיסור גמור הוא מדינא. ואפילו יושב בבית. ומידת חסידות, אפילו בעת השינה

(סק"ב)

ה. ינעול מנעל ימין תחלה ולא יקשרנו ואח"כ ינעול של שמאל ויקשרנו ויחזור ויקשר של ימין. (סימן ב' סעי' ד')

א. צריך להזהר שלא במקום הכרח, מלגלות מבשרו ואפילו מעט, כל מה שדרכו להיות מכוסה בבגדים לעולם, אבל רשאי לגלות ידו עד 'קובדו' שקוראין 'מרפק' וצוארו עד החזה. (סימן ב' ס"א)

ו. איטר יד שמניח תפילין בימין של כל אדם, יקדים ימין גם לקשירה. (סימן ב' סק"ו)

ב. ידקדק בחלוקן ללובשו כדרכו, שלא יהפך הפנימי לחוץ, אע"פ שהוא תחת כל המלבושים וכ"ש בשאר בגדים. (סימן ב' סעי' ג' סק"ג)

ז. במנעלים שאין להם קשירה, ינעול של ימין תחלה. (סימן ב' סעי' ד')

ג. טוב שישים שני צידי המלבוש ביד ימינו וילבש הימין ואח"כ השמאל ויכוין כי הכל נכלל בימין ומן הימין בא לשמאל. (סימן ב' סק"ד)

ח. כשחולץ מנעליו, חולץ של שמאל תחלה. (סימן ב' סעי' ה')

ד. יזהר מללבוש ב' מלבושים יחד בפעם אחת, כי קשה לשכחה. (סימן ב')

ט. אסור לילך אפילו פחות מד' אמות, בגלוי הראש. ואפילו בבית שיש בו תקרה.

גלות וגאולה

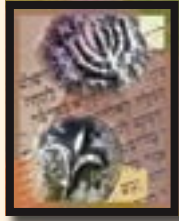
חיוב בחומש

לגוים ש"אוכלים" את כלל ישראל בגלות יש דין של שוגג

לפי שיבואו הגוים ויצטדקו "לא ידענו שהם מקיימים מצות וכל הזמן שפגענו בהם חשבנו שהם חול ולא ידענו שיש בהם קדש! כלומר, יש לנו דין של שוגג".

יענה להם ד':

"שקרנים! יבואו מכם ויעידו שישראל קיימו תמיד את התורה!" ■

אומר ה'חתם סופר': כגמרא (ע"ז ג'). כתוב: שלעתיד לבא ד' ירצה לתת שכר לעם ישראל והגוים יבואו ויאמרו "מי אמר שהם קיימו את התורה". יאמר להם ד' אתם תבואו ותעידו על כך.

ומי יבוא? יבוא נבוכדנצר ויעיד על חנניה, מישאל ועזריה; וכך מונה הגמרא דוגמאות לגוים שיבואו ויעידו שעם ישראל קיים את התורה. למה יאמרו הגוים כך? אומר ה'חתם סופר',

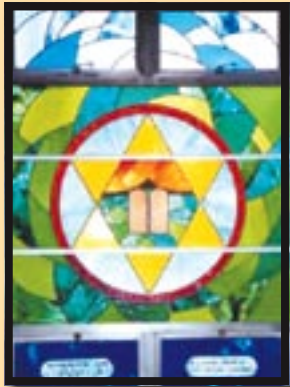
הדין הוא שאם אדם אוכל תרומה בשגגה הוא צריך לשלם גם קרן וגם חומש.

אומר רש"י: הגוים אכלו את כלל ישראל בגלות ואיזה דין יהיה להם? של אוכל קדש. לכן וחמשתו יוסף עליו. יוצא שהוא נתן, לפי הדין של שוגג! והאמת היא שירמיהו הנביא אומר (ב',ג'): "קדש ישראל לד' ראשית תבואתה כל אכליו יאשמו, רעה תבוא אליהם", משמע שהיא מתיחס אליהם כמו מזידים.

וגאזריזין

מאכלי גבינה ב...ימי העומר

מעשה ביהודי שרצה להפגין יהדותו, בפני רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל

אצלי בבית אנו אוכלים מדי יום בספירת העומר בלינצ'סים ממולאים בגבינה, כהכנה לחג השבועות.

שאל אותו רבי מאיר: "ומה קורה אם פעם אחת אתה שוכח? ענה היהודי: "אז למחרת אני אוכל אותם בלא ברכה..." ■

רבי מאיר שפירא מלובלין שהיה באמריקה בסוף שנות העשרים לצורך עריכת מגבית עבור הישיבה. קשה היה אז לשאת דרשות, כי הצבור היה מאד רדוד. יום אחד ניגש אליו יהודי אחד שרצה להתגאות בדתיותו ואמר לו: "כבוד הרב, נכון שבשבועות אוכלים מאכלי חלב וספירת העומר זה הכנה לשבועות? לכן

תפילה

"ויברך דוד"

מדוע עומדים כשאומרים מזמור זה?

דזמרה כעין ברוך שאמר שלפניה.

לך די הגדלה.

מבאר הרוקח: התחיל בגדלה לומר גדול הוא שאין שום אלוה ומכשפים יכול לעשות. כמו שכתוב: "עתה ידעתי כי גדול ד' מכל האלהים". וכן "גדול אתה וגדול שמך בגבורה". וכן פתח את הקדיש בתיבות יתגדל ויתקדש - בגדולה התחיל.

"הגדלה"

תיבה זו נכתבה חסר ו', לומר שאין הקב"ה מראה את גדולתו בעולם הזה עד ימות המשיח.

ט"ו שבחות מנה כאן.

ברוך ד' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, הממלכה, המתנשא והעושר והכבוד, מושל, כח וגבורה, לגדל ולחזק. וכנגדם ט"ו מעלות, שבע ריקיעים ושבע אוריים ולמעלה כסא הכבוד ושכינה עליו.

הרב יוסף ירושלמי מיוחד לגנזי המלך

כתב הרוקח: מויברך עד ועד עולם יש י"ח מילים, שהם כנגד י"ח ברכות שבתפלת שמ"ע שאומרים ברוך אתה ד' ומיד כתוב אחר ועד עולם - לך ד' הגדולה, להודיענו לעולם אין משנין בתפלה ממטבע זה ברוך אתה ד' ולא אומרים ברוך אתה אלקים. על שם אני ד' הוא שמי הרחמן. (ישעי' מב, ח). בסדור בית יעקב כתב: צריך לעמוד כשאומר ויברך

דוד את י' שהם ר"ת "ודאי", הוא שמו ית'. גמטריא אהי' שהוא בכתר ועומדים עד "אתה הוא י' האלקים" שהוא גם ר"ת אהי'. כי כל השבח הזה בכתר הוא ונעוץ סופו בתחלתו.

וכאן נשלמו פ"ו תיבות שנאמרים במעומד, כדוגמת ברכה שלאחרי פסוקי

פרשת בהר

”אַתְּ כַסְפֶּךָ לֹא תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבַמְרִבִּית”

מה הקשר בין איסור לקחת ריבית? לבין ”אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען?”

הרה"ג שלמה ליונשטיין
מיוחד לגנזי המלך

”וּסְפַרְתָּ לָהּ שִׁבְעַת שָׁנִים שְׁבַע שָׁנִים שְׁבַע פְּעָמִים וְהָיָה לָהּ יְמֵי שְׁבַע שָׁבָתַת הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה” (ויקרא כ"ה, ח')

אומר המגיד מדובנא: היה פעם קבצן שהתגאה בכך שיש לו אוצר גדול, שקים של מטבעות כסף. אמרו לו במקום שקים של כסף, יש לך למעשה שני שטרות של מאתיים שקל בסך הכל. כך מתפאר האדם ואומר - אני חי שלש מאות ששים וחמשה ימים בשנה! אומרים לו: תספור את ימך בשנים ואם זה נראה הרבה, תספור את שנותיך ב"שמיטות" ככתוב "וּסְפַרְתָּ לָהּ שְׁבַע שָׁבָתַת שָׁנִים" וזה בסך הכל יובל אחד. כמה אדם חיי? בסך הכל יובל או יובל וחצי...

”...תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו” (ויקרא כ"ה, י"ד)

רש"י אומר שמדובר בהונאת ממון. ובפסוק י"ז התורה חוזרת ואומרת: "ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך כי אני ה' אלקיכם"

אומר רש"י: כאן הזהיר על הונאת דברים; שלא יקניט איש את חברו ולא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו לפי דרכו והנאתו של יועץ. וא"ת מי יודע אם נתכונתי לרעה? לכך נאמר "ויראת מאלקיך" - היודע מחשבות הוא יודע.

בישיבה אצל רבי מאיר שפירא מלובלין אמר פעם בחור דרשה וכשסיים אמר אחד מהבחורים: "גם כן חדוש! זה כבר כתוב במלבי"ם..." אמר לו רבי מאיר שפירא: "מה שאמרת לא כתוב במלבי"ם, אלא במלבין פני חברו ברבים..."

הרמב"ם, בהקדמתו לפרק חלק במסכת סנהדרין כותב: "וכבר זכרו זולתי דברים

שיחזקאל החיה אתם בזמן גלות בבל. רק אחד לא קם. מי זה? אחד שהלווה בריבית במצרים. ולומדים מכאן, אומר המהרי"ל, שבני ישראל נזהרו כבר במצרים מאיסור ריבית.

אומר ד' שהוא מביא את בני ישראל לארץ ישראל, כדי להוסיף קדושה, אז היתכן שתחזרו על דברים שאפילו במצרים לא עשו?

לכן אומר ד' שאסור להלוות בריבית, כי "אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים" והבאתי אתכם לתת לכם את ארץ כנען" בכדי להוסיף לכם קדושה.

אומר רבי יהונתן איבשיץ ב"יערות דבש" (חלק ב' דרשה ה'): למה כתוב שאותו מלווה בריבית לא קם לתחית המתים? כי אומרים לו "למה אתה קם? תמשיך לישון, הרי הכסף עובד בשבילך..."

אלה שהעושה אותם, אין לו חלק לעולם הבא. אמרו המלבין פני חברו ברבים והקורא לחברו ברבים כשהוא מתבייש בכנוי הזה. וכן המתכבד בקלון חברו, אין לו חלק לעולם הבא לפי שלא יעשה מעשה מאלה, (ואע"פ שהם עבירות קלות לפי מחשבת העושים), אלא בעל נפש גרועה שאין בה שלימות ואינה ראויה לעולם הבא."

הסבא מסלבודקה היה מאד חלש לעת זקנתו והיה צריך לסעדו ולהכין לו דיסה מיוחדת. בחור אחד ידע להכין את הדיסה כמו שצריך. פעם אחת, הבחור היה צריך לצאת מחוץ לעיר ובחור אחר החליפו בהכנת הדיסה. הדיסה שהכין הבחור לא נעמה לסבא ובערב הגיע הבחור מחוץ לעיר וכששמע שהסבא סבל בהעדרו, נכנס מיד למטבח והכין לסבא את הדיסה בצורה הנכונה. הסבא טעם כפית אחת והחל לפתע לצעוק "מרעילים אותי" כולם נבהלו והסבא הסביר שלדיסה היה טעם של "המתכבד בקלון חברו..."

”וכי ימונה אחיה... והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך... ויראת מאלקיך וחי אחיה עמך: את כסףך לא תתן לו בנשך ובמרבית”... (ויקרא כ"ה, ל"ה - ל"ז)

מה הסבה שאסור לקחת ריבית? אומר ד': "אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען..." (ויקרא כ"ה, ל"ח)

שואל המהרי"ל דיסקין: מה הקשר בין איסור לקחת ריבית לבין "אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים?"

ושאלה נוספת: מה הקשר לארץ ישראל, שנאמר "לתת לכם את ארץ כנען?" וכי בחו"ל מותר לקחת ריבית?

עונה המהרי"ל דיסקין: התוספות (בבא מציעא ע' ע"ב), מביא תרגום ירושלמי האומר שיחזקאל החיה את המתים אשר היו מבני אפרים שיצאו ממצרים שלשים שנה לפני הקץ. העצמות שכבו שם, עד

לגבי "וחשב עם קנהו משנת המכרו לו" הכונה שאסור לשקר לגוי ולומר לו שהיובל בעוד שנה ולכן דמי הפדיון צריכים להיות נמוכים, אלא לומר לו את האמת ולחשב נכון. ואם אין לך מספיק כסף אל תגאל אותו, אבל אסור לשקר.

אומר הרמב"ם בפירוש המשניות בכלים פרק י"ב משנה ז' - "וזה אשר ידמו המון האנשים וקצת מהיחידים שזאת ההטעיה מותרת עם עכו"ם - היא טעות ודעת בלתי אמיתית. אמר ד' יתברך בדין קניינו במוכר עצמו לגוי, או לע"ז עצמה כמו שבא בפרוש אומרו "וחישוב עם קונהו" ואמרו ז"ל יכול יגלוס עליו, ת"ל "וחישוב" ידקדק עמו בחשבון.

וכן אינו מותר הבטוי והתחבולה ומיני הרמאות וההונאות העקיפים הללו וכל שכן בדבר שיכול לבא לידי חלול ד' והגעה לאדם תכונות רעות. ואלו הרעות כולם באר ד' יתברך שהוא יתעב אותם ויתעב עושה. אמר "כי תועבת ה' כל עשה אלה" וגם עושה עול וגם לרמות גוי זה עול."

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

התורה אומרת שאדם המוכר את ביתו (ואין הכוונה לבית בבתי ערי חומה), יכול לגאול את הבית חזרה. אם אינו יכול לגאול הבית, קרוביו מצווים לעשות זאת. אם גם הם לא יכולים, אומרת התורה שהבית יחזור אליו ביוכל.

מסיימת התורה ואומרת: **"והארץ לא תמכר לצמתת פי לי הארץ פי גרים ותושבים אתם... ובכל... אחזתכם גאולה תתנו לארץ"** (ויקרא כ"ה, כ"ג - כ"ד)

אם אדם מחזיק בית לתמיד, כמונו למשל, הוא מתחיל להרגיש שהוא תושב קבע כאן בעולם הזה ור' לא רוצה שנהרגיש כך.

הרב רבי רפאל ברוך טולדינו זצ"ל לא גר בדירה שלו במקנס שבמרוקו. כשהגיע לארץ ישראל וצריך לקיים מצות ישוב ארץ ישראל, קנה הרב דירה ברמת אהרן כשעוד לא התחילה להבנות וכשסיימו לבנותה, השכיר אותה הרב ועבר לגור בדירה שכורה.

יש יהודים הגרים בחו"ל, כי ד' גירש אותנו לפני כאלפיים שנה. שם זאת ארץ אחזתכם לעת עתה, אבל אומר המהרי"ל דיסקין: גאולה תתנו בארץ, כלומר אל תשכחו את ארץ ישראל. תקנו בה דירה, או לפחות תשכרו בה דירה (יש מאן דאמר ששכירות גם קונה). תזכרו תמיד היכן המקום האמיתי שלכם.

יש מחלוקת בין הרמב"ן לרמב"ם האם היום נוהגת מצות ישוב ארץ ישראל?

הרמב"ם אינו מונה את המצוה הזאת בספרו 'ספר המצות'. הרמב"ן בהערותיו על ספר המצות לרמב"ם כותב בהערה ד', מצות עשה ששכח אותם הרמב"ם (כפי דעת הרמב"ן): 'נצטוינו לרשת הארץ אשר נתן האל יתעלה לאבותינו לאברהם יצחק וליעקב ולא נעזבה ביד זולתנו מן האומות, או לשממה (כלומר בכל מקרה צריך לישב את הארץ) והוא אומר להם: "והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה".

כלומר היא מצוה מדאורייתא ומתוך ה'מגילת אסתר' שהרמב"ם סובר שמצוה זו לא נוהגת בזמן הזה, הואיל ורווח ישראל לא נמצאים בארץ ישראל בזמן הזה.

אומר המהרי"ל דיסקין: אחת ההוכחות שאפשר להביא שגם בזמן הזה

נוהגת המצוה היא: שבכראשית רבה כתוב **"וייךא יעקב מאד ויצר לו"**. מה זה **"ויצר לו"**? אומרים חז"ל שמא יהרג. למה יעקב פחד שיהרגו אותו? האם לעשו יש זכויות להרוג את יעקב?

אומר המדרש: אמר יעקב: כל השנים הללו הוא יושב בארץ ישראל, כלומר עשו בא אלי מכח ישיבת ארץ ישראל. כל השנים הללו, הוא יושב ומכבד את הוריו,

תאמר שהוא בא אלי מכח כיבוד אב

נאלץ למכור עצמו לעבד עברי. יש אפשרות נוספת: שאדם לא מצא קונה יהודי והוא מכר את עצמו לגוי. הגמרא בקדושין מסבירה ש**"לעקר משפחת גר"** הכונה לכומר. היהודי נמכר לבית עבודה זרה.

כאשר נמכר העבד היהודי כתוב (פסוק מ"א) שבשנת היובל **"ויצא מעמך הוא ובניו עמו ושב אל משפחתו ואל אחזת אבותיו ישוב"** כלומר הוא שב אל משפחתו ואל אחוזת אבותיו. ואילו בפסוק נ"ד, כאשר הוא נמכר

לגוי כתוב: **"הוא ובניו עמו"**.

ואם. מזה יעקב פחד.

ולמה כאן לא כתוב **"ושב אל משפחתו ואל אחזת אבותיו ישוב"**?

אומר המהרי"ל דיסקין: איזו זכות ישיבה בארץ ישראל יש לעשו? הרי יעקב לא ישב אז בארץ ישראל, כלומר רב היהודים לא ישבו בארץ ישראל, אם כך, איזו זכות ישיבת ארץ ישראל יש לעשו? ואע"פ כן יעקב פחד מכך כמו מזכות של כיבוד אב ואם!

מכאן רואים שגם בשעה שרוב היהודים לא נמצאים כאן עדיין, יש מצוה של ישוב ארץ ישראל.

"וכי ימוך אחיה...ונמכר לך לא תעבד בו עבדת עבד" (ויקרא כ"ה, ל"ט)

"וכי תשיג יד גר ותושב עמך וימך אחיה עמו ונמכר לגר תושב...או לעקר משפחת גר" (ויקרא כ"ה, מ"ז)

יש מצב שאדם יורד מנכסיו והוא

אומר המהרי"ל דיסקין: הגמרא אומרת (מסכת קדושין כ"א ע"ב) שעבד עברי כהן, אינו נרצע. למה? כי הוא נהיה בעל מום. ומאחר שהוא צריך לשוב אל משפחתו ואל אחוזת אבותיו, משמע הוא חייב להיות במצב של כהונה בבית המקדש.

כלומר, **"ושב אל משפחתו ואל אחזת אבותיו ישוב"** הכונה - חזרה לאותו מעמד שהוא יוכל לשרת בבית המקדש.

מה קורה אצל יהודי שנמכר לכומר לעבודה בבית עבודה זרה? הוא עובד שם שנים. האם יתכן שהוא לא עבד ע"ז במהלך השנים? יתכן שהוא נכשל בכך וממילא הוא לא יכול להיות כהן, כי כתוב (מנחות ק"ט): שהכהנים ששירתו במקדש חונוני שהיתה שם ע"ז אינם יכולים לשרת בבית המקדש, לכן לא שייך לומר 'כי שב אל משפחתו'!

נסיון על ידי השטן

➤➤➤ המשך מעמ' 1

את הגוי הזה בסנורים" ולא אמר ה' הך נא, כמו שאמר בהצלה (שם כ) 'ה' פקח נא את עיני אלה ויראו'.

וכתב הגאון ז"ל כי מן הנמנע להאמין שהשטן היה מלאך, כי המלאכים אין פעולתם כנגד השם יתברך ולא כנגד ההולכים בדרכיו. ועוד שאין ממדות המלאכים להיות להם קנאה ושנאה ולהתלבש תאוה ולהתקבץ במקום הסעודות ותענוגות בני האדם.

אבל דעת הרב רבי משה ברבי נחמן ז"ל (בהקדמת פרושו לספר איוב) ורב המפרשים כי השטן הזה, מלאך, גם "בני האלקים" היו מלאכים. ומה שנתקנאו להצלחת איוב ולרוב עושרו ונתלבשו תאות הגוף במקומות המשתה והשמחה, אין לתמוה מזה, שהרי מקרא מלא מצינו מפרש: (בראשית ו, ב) "ויראו בני האלקים את בנות האדם" וידוע (במדרשי חז"ל) כי היו מלאכים לא בני אדם והם התלבשו תאוות גופניות וירדו ממקום קדושתם מן השמים. וכן בענין איוב בני האלהים והשטן היו מלאכים טובעים בים התאוה הגשמית והתלבשו מידות בני אדם כגון: הקנאה והשנאה והתאוה והכעס.

וכתב הרב רבי משה ברבי נחמן ז"ל ידוע בקבלתנו, כי הוא מלאך נברא להשטין ולהזיק לאדם ושמו שטן נגזר מלשון (עזרא ד ו) "כתבו שטנה". וכבר בא בדברי רז"ל באור ענינו (בא בתרא ט"ז ע"א) אמרו הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות והנה החכמים ז"ל יחסו לו כל אלה, שהוא מלאך באמת, לא טבע מן הטבעים ולא כח מן הכחות, כמו שנתבאר אחרי זו המימרא במעשה שספרו שם (בתחלת בבא בתרא). ובמקומות רבות בדבריהם בארו לנו כי זה המלאך נברא להשטין ולהזיק ואולי כי מאצילות כחו יבוא לאדם שטנה, כי הוא סבה לכוכבי החרבן והדמים והחרב והמלחמות והמכות והפצעים והמריבות והפרוד והכלל נפש לגלגל מאדים.

וכבר נתנו רבותינו ז"ל בחלקו מן האומות עשו, כי הוא עם היורש החרב והמלחמות ובחלקו עוד השדים הנקראים מזיקים בלשון חכמים ושעירים בלשון תורה, כי כן יקרא הוא ואומתו, שעיר ועל כן הוא וכחותיו המשטיניים והמזיקים, עד כאן לשונו ז"ל. ודעתו ז"ל כי לפי שרצה השם יתברך לנסות את איוב והרשה את השטן בזה, נאצל מכח השטן חפץ לכשדים ולשבא על ענין החרב והשבי ההוא והתגברות הרוח להפיל הבית על הנערים כאלו הוזקו בטבע - והוא ענין אלקי:

ודע כי איוב היה מזרע אברהם עליו השלום מבני אדם, הכיר את בוראו ועבדו במצות שכליות מן התום והיושר וסור מרע לבני האדם ובעבודות הלב שהוא שרש הכל, שהיה ירא אלהים. וכן חבריו אליפו ובלדר וצופר, הקדים אליפו שהוא הגדול שבכלן ונקרא בשם בכור עשיו והוא תימני מתיחס אל בכור אליפו דכתיב (בראשית לו, יא) "בני אליפו תימן אומר" ובלדר השוחי מבני אברהם כי כן מצינו (שם מו, כא) אחי נקרא במקום אחר (במדבר כו, לח) אחרים, גם זה צפו שנו שמו בדברי הימים א, לו) צפי ונמצאת אומר איוב וכל חבריו מתיחסים אל משפחה אחת. גם אליהוא מתיחס אל המשפחה הזאת, כי הוא נקרא בווי, מתיחס לבזו בן נחור.

ועוד כתוב בו ממשפחת רם כי הוא ממשפחת אברהם שהיה נקרא רם, כי כן היה שמו אברם ואמר התרגום 'מן גניסת אברהם'. ונמצאת אומר כי איוב וחבריו הם מזרע אברהם שהיה שרש האמונה, אוחזין דרכו כמו שכתוב (שם יח, ט) "כי ידעתי למען... וגו'. ובכזו אליו הצרות והיסורין, באו שלשתן איש ממקומו לנחמו על צערו הגדול ואז ענה (ג, ב) "יאבד יום אולד ברי". ■

שו"ת 'חברותא'

גנזי המלך מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה

בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

מערכת 'חברותא' ייוחד לגנזי המלך

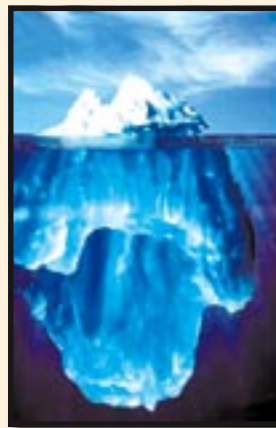
הכנת מאכלי חלב בתוך שש שעות מאכילת בשר

ברכות דף י"ג ע"א

שאלה: שמעתי שיש אוסרים להכין מאכלי חלב בתוך שש שעות מאכילת בשר. מכיון שאני עובד כטבח רצוני לברר האם יש לזה מקור בהלכה.

תשובה: נחלקו בית שמאי ובית הלל בך דף י"ג ע"א אם מותר להניח בשר עוף על השלחן שאוכל עליו גבינה. ת שמאי מתירים ובית הלל אוסרים משום שגוזרים אטו יבוא לאכול את העוף עם הגבינה.

גזירה לגזירה

במסכת חולין דף ק"ד מבארת הגמ' שאיסור העלאת עוף עם גבינה על השלחן אינו גזירה לגזירה, מכיון שעיקר החשש הוא שמא יעלה בשר בהמה עם גבינה יחדיו באילפס רותח, (ועל ידי כך יהיה בזה משום בשול בשר בחלב מן התורה).

דברי שו"ת בית יעקב

כתב ה'פרי מגדים' (יור"ד סי' פ"ח משב"ז סק"ב) בשם שו"ת 'בית יעקב' (סי' י"ב) שמי שאכל בשר שצריך לשהות שש שעות לא ישב אצל מי שאוכל גבינה שמא יושיט לו גבינה ויאכל, אך אם זה שאוכל גבינה יודע שזה אכל בשר מותר. ומסיק ה'פרי מגדים' דלא נזהרים בזה ומבאר הטעם שאין נזהרים בזה, מפני שהוא גזירה לגזירה (שהרי אף חובת שהיה בין אכילת בשר לגבינה הוא מדרבנן). ■

נסיעה לקברות הצדיקים עם הרב אמנון יצחק

רבי מאיר בעל הנס-טבריה

זכאי
"חי כפליים"
50%
הנחה

ר' יונתן בן עוזיאל-עמוקא

ביום רביעי ט"ז אייר 25.05.05

יציאה בשעה 7:30 בדיוק

המסלול:
11:30 קבר רבי מאיר בעל הנס
13:00 **כינר** הרצאה של הרב אמנון יצחק שליט"א
14:30 **כינר** ארוחת צהרים כיד המלך
17:00 **עמוקא** קבר רבי יהונתן בן עוזיאל

ההרשמה במשרדי "שופר" רח' מתתיהו 10, בני ברק טל: 03-677779

זכרון עולם

המעוניין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעלוי נשמה, ליום זכרון או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך' גליון זה "גנזי המלך" מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן
this booklet is sponsored for the memory of:

ג'יובני אמתי בן קרלא לזכות לחזור בתשובה שלמה Giovanni Amati ben Carla	יהודית חכמון בת גמילה ובנותיה לפרנסה וחיים טובים Jeudiv Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו להצלחה ופרנסה טובה Azura Nahum and his family	ג'יאני מוסכתי בן כוסטנצא שיזכו כל עם ישראל לברכה שלמה Gianni Moscati ben Costanza
אילן חי דבש בן ג'לסומינה ושותפו סימו נאזי נעמן בן לאורא - לפרנסה טובה Ilan Hai Devash ben Gelsomina and his associate Simo Nesi Naaman ben Laura	רב חיים דבש בן מיכול מינא לפרנסה טובה ולבנות בית כשר ונאמן Dov Haiim Devash ben Micol Mina	מרטינה די קסטרו בת סברינה לרפואה שלמה Martina Di Castro bat Sabrina	אדי מסיקה בן ג'יוליה לזיווג הגון כדי לבנות בית כשר בישראל Eddy Messica ben Giulia
סטפנו קלאו בן פראנקה לפרנסה טובה וחיים טובים למשפחתו Stefano Calo' ben Franca	יוסף קלוסקי בן אברהם ואשתו דניאלה בת ג'יוליה לזכות בכך זכר Yosef Calosky ben Avraham and his wife Daniela bat Giulia	השותפים: לאונה סונינו בן ג'יוליה - אלדו אמתי בן אוג'ניו - אדורדו ספריה בן אמליה לחיים טובים Leone Sonnino ben Giulia Aldo Amati ben Eugenio Eduardo Safdie ben Emilia	דוד אדורדו פדלון בן רינה ומשפחתו לרפואה ופרנסה טובה David Eduard Fadlun ben Rina and his family
יעקב ג'קומו טראג'ינה בן אסתר לעלוי נשמתו Yaakov Giacomo Terracina ben Ester	דינה סרור בת מסעודה ובנו משה בנדוד בן דינה - לעלוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	ונדא פוג'אטו בת אלאונורה לעלוי נשמתה Wanda Poggetto bat Eleonora	אנריכו אהרון מג'אר בן רוזא לעלוי נשמתו Enrico Aaron Magiar ben Rosa
מברך נחום בן מיסה ואשתו ג'מא בלולו בת ג'זרא - לעלוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora		נואמי ג'רבי בת מרים לעלוי נשמתה Noemi Djerbi bat Miriam	

חופשה של קיץ במחיר של חורף

3 ימים על ימה של טבריה מיום חמישי עד מוצ"ש 23/06/05 - 25/06/05

בהשתתפות הרב אמנון יצחק שליט"א

ההרשמה במשרדי "שופר" רח' מתתיהו 10, בני ברק טל: 03-677779

אגדה של שמן

כשר לפסח
בהסמכת הרב ר' יצחק דויד

תראו מה "טעמן" הביאה לכם... מספרד.

מסבילה שבספרד, ארץ שמן זית המשובח בעולם, "טעמן" ואנשי הבד"ץ העדה החרדית, הביאו לכם את אגדת השמן. שמן שהוא אגדה של טעם שמן זית מסודר "נרות מולד" של "טעמן" ששיי משכנשה הראשונה ומסבין באיכות נאות במשך שמונה בארבעה מודות. עוד במודות השמן, האמן "קבר רחל" הממלא במימיו לטעם ולאיכות כל השמנים מהחודשים במשך של הבד"ץ העדה החרדית עם חברת BORGES - ביטמן מספר 1 בעולם. לראשית ברוחת השמן בנרותיה המסורת.

תטעם, תבין.

כל השמנים כשרים לפסח למהדרין מן המהדרין